IV. CVM sic ergo in eculeo suspensus diu vngulis laceraretur, lampadibus inflammaretur, ac nihilominus in confessione inuicto animo perseueraret, diceretque iudici: Etiamsi pœnas has vel centies admoueas, etiamsi vel millies me comburas, at Christum tamen mihi à corde auferre non poteris. Gesta omnia Iulianus Diocletiano in palatio legenda obtulit. Quibus perlectis, iussit eum Diocletianus capite puniri. Eam verò sententiam beatus martyr Genesius hilariter excipiens, cæsus est propter nomen Domini nostri Iesu Christi: Cui est cum Deo Patre honor & virtus & potestas in sæcula sæculorum, Amen. In eculeo suspensus, laceratur & vritur. Capite trucatur.

DE CONVERSIONE MIRACVLIS AC OBITV AREDII ABBATIS: EX HISTORIÆ FRANCORVM S. GREGORII TVRONENSIS lib 10 cap. 28.

ANN. 550.

I INTEREA fuit quidam, nomine Aredius, qui hoc anno terras relinquens, vocante Domino, migrauit ad cœlum Lemouicinæ vrbis incola fuit, non mediocribus regionis suæ ortus parentibus, sed valde ingenuis. Hic Theodoberto Regi traditur, aulicis & palatinis adiungitur. Erat autem tunc temporis apud vrbem Treuericam vir eximiæ sanctitatis Nicetius Episcopus, qui non solum in prædicatione admirabilis facundiæ, verum etiam in operibus bonis ac mirabilibus, celebertimus habebatur in plebe. Qui intuens puerum in Regis palatio, nescio quid in vultu eius cernens diuinum, præcepit ei se sequi. At ille, relicto Regis palatio, secutus est eum. Cumque ingressi in cellulam, de iis, quæ ad Deum pertinent, confabularentur, expetiit adolescens à beato sacerdote se corrigi, edoceri, instrui, ac in diuinis voluminibus ab eodem exerceri. Cumque in huius studij flagrantia cum Antistite memorato degeret, tonsurato iam capite, quadam die psallentibus clericis in ecclesia, descendit columba à camera: quæ leuiter volitans circa eum, resedit super caput eius, illud indicans, vt opinor, cum Spiritus sancti gratia iam repletum. Quam cum ille non sine pudore conaretur abigere, hæc paululum circumuolans, iterum super caput eius aut scapulam residebat: quæ non modo ibi, sed etiam cum in cellulam Episcopi ingrederetur, iugiter comitabatur eum. Quod per dies plurimos factum, non sine admiratione Episcopus animaduertebat. Aug. 25. Nicetius Episcopus Treuirensis instituit Aredium. Quid columba in capite Aredij residens præsignaret.

II. EXINDE vir Dei, Spiritu, vt diximus, sancto repletus, ad patriam, genitore ac germano defunctis, regreditur, consolaturus Pelagiam genitricem, quæ nullum consanguineum præter hanc sobolem spectabat. Vbi cum ieiuniis atque orationibus vacaret, deprecatur eam, vt omnis cura domus, id est, siue correctio familiæ, siue exercitium agrorum, siue cultus vinearum, ad eam adspiceret, ne sibi aliquod accideret impedimentum, quo ab oratione cessaret: vnum tantum sibi priuilegium vendicans, vt ad ecclesias ædificandas ipse præesset. Quid plura? Construxit templa Dei in honorem sanctorum, expetiuitque eorum pignora, ac ex familia propria tonsuratos instituit monachos, cœnobiumque fundauit, in quo non modo Cassiani, verumetiam Basilij & reliquorum Abbatum, qui monasterialem vitam instruerunt, celebrantur regulæ, beata muliere victum atque vestitum singulis ministrante. Nec minus hæc tñ, impedita hoc onere, in Dei laudibus persistebat, sed assiduè in eis versabatur. & si quiddam operis exerceret, semper orationem Domino, tanquam odorem incensi acceptabilis, offerebat. Interea ad sanctum Aredium cœperunt infirmi confluere, quos manus singulis cum vexillo Crucis imponens, sanitati reddebat. Quorum si singulatim nomina scribere velim, nec numerum percurrere valeam, nec vocabula memorare. Vnum tamen noui, quod quicunque ad eum æger aduenit, sospes abscessit. De maioribus verò miraculis parua proponimus. Pelagia mater Aredij. Nota de monasterio ab Aredio constructo. Signo Crucis Aredius multos sanat.

III. QVODAM tempore dum cum genitrice iter ageret, & ad sancti Iuliani martyris basilicam properaret, venerunt vespere in quendam locum. Erat autem locus ille aridus, & absque fluentis currentibus infœcundus. Dixitque ad eum mater eius: Fili aquam non habemus, & qualiter hic nocte præsenti quiescere possumus? At ille prostratus in orationem, diutissimè preces fudit ad Dominum: & erigens se, defixit virgam in terra, quam manu gerebat, eamque cum bis, aut tertio vertisset ad se, lætus extraxit, moxque vnda aquæ secuta est tam valida, vt non solum ipsis de præsenti, sed etiam pecoribus affatim deinceps pocula ministraret. Aquam copiosam precibus impetrat.

IV. NVPERRIMO autem tempore, cum iter carpere cœpisset, nimbus ad eum pluuiæ aduenire cœpit. Quod ille cernens, paululum super equum, in quo sedebat, caput inclinans, manus extendit ad Dominum. Consummata vero oratione, diuisa est nubes in duas partes, ac in circuitu maxima descendit pluuia: super eum aût ac socios eius nulla, si dici fas est, gutta descendit. Vistrimundo verò, cognomento Tattoni, cini Turonico, dentes grauem inferebant dolorem, ex quo etiam maxilla intumuerat. Quod cum beato viro ostendisset, ille manum super locum doloris posuit: statimque dolor fugatus, nusquam deinceps ad iniuriam hominis excitatus est. Hæc ipse, qui passus est retulit. De his verò signis, quæ per virtutem sancti Iuliani martyris, Martinique confessoris beati, in eius manibus Dominus operatus est, pleraque in libris miraculorum scripsimus. Pellit dentium dolorem.

V. POST has verò & multas alias virtutes, quas Christo cooperante compleuit, aduenit Turones post festiuitatem sancti Martini, ibique paululum commoratus, dixit nobis, se aut longæuo tempore adhuc in hoc mundo retineri, aut certè velocius dissolui. Et valedicens, abscessit, gratias agens Deo, quod priusquam obiret, sepulchrum beati Antistitis osculari promeruisset. Cumque ad cellulam accessisset, testamento condito, ordinatisque omnibus: ac sancto Martino, Hilarioque Antistitibus hæredibus constitutis, ægrotare cœpit, ac dysenteriæ morbo grauari. Sexta verò ægrotationis eius die, mulier, quæ à spiritu immundo sæpius vexata, à sancto emundari non poterat, ligatis per se à tergo manibus, clamare cœpit, ac dicere: Currite ciues, exilite populi, exite obuiam martyribus, confessoribusq;, qui ad excessum beati Aredij conueniunt. Ecce adest Iulianus à Brinate, Priuatus ex Mimate, Martinus à Turonis, Martialisque ab vrbe propria. Adest Saturninus à Tolosa, Dionysius ab vrbe Parisiaca nonnulli & alij, quos cœlum retinet, quos vos vt confessores & Dei Martyres adoratis. Hæc cum in exordio noctis clamare cœpisset, à domino suo reuincta est. Quæ nequaquam potuit retineri, sed rumpens vincula, ad monasterium cum his vocibus properare cœpit. Moxque beatus vir spiritum tradidit, non sine testimonio veritatis, q; sit susceptus ab angelis. Mulierem namq; in exequiis suis, cum alia muliere nequiori spiritu vexata, vt est sepulchro tectus, à nequitia infesti dæmonis emundauit. Et credo, quod ob hoc, Dei nutu easdem in corpore positus non potuit emundare, vt exequiæ illius hac virtute glorificarentur. Post celebratum verò funus, mulier quædam tactu patulo sine vocis officio ad eius accessit tumulum: quo osculo delibato, elocutionis meruit recipere beneficium. Nota sancti viri deuotionem. Defunctus duas sanat dæmoniacas.

Ann. 650.

VITA S. HVNEGVNDIS VIRGINIS, AB EPISCOPO QVODAM, VT APPARET, ANTE ANNOS SEXCENTOS CONSCRIPTA, cuius nomen vetustus MS. Codex non habuit. Stylum obscuriorem mutauit passim F. Laur. Surius.

Avgv. 25

BEATORVM ac venerandorum Patrum scripta memorabilia, quibus membra & versutias callidi hostis Euangelico accincti gladio, confecerunt, interiorem hominem nostrum diuinis perfundunt eloquiis: nec minus exteriorem & corruptibilem, quadam sermonis difficultate impeditum, materna eademq; virginea excitat & confirmat collatio. Ex his enim genus victoriæ extitit egregium, quo diabolus vna cum suis armis, omni est dominatu exutus: quodq; primis parentibus vitæ excidiũ attulit, [illegible] id rursus in sui augmentum cælestis patriæ regnum profecit. Eadem plane natura, quæ viro obtulit gustum pomi exitialis, per sanctas virgines exempla præbuit à vitiis sese continendi: quæq; primum facile consensit vt caderet, esset; calamitatis & miseriæ mater, postea per Christi gratiam fortiter restitit, vt prostrato malo dæmone, soror & mater saluatoris, gratuita eius electione fieret. Ad hanc diuinæ gratiæ sortem admissa beatissima Hunegundis virgo, ex immaculato diuini fontis vtero renata, & in Catholicæ matris Ecclesiæ sinu educata est. Cuius pauca quædam vitæ gesta scribenda suscepi, quemadmodum à fidelibus hominibus accepi. Obsecro autẽ, vt me peccatorum principem, & vltimum sacerdotum, vestrarum precum suffragiis adiuuetis, vt sanctus mihi spiritus adesse dignetur, qui & facinorum nostrorum maculas diluat, & linguam ad explicandas virginis res gestas efficia disertam. PRAEFAT.

Gen. 3.

I. SVMMA & incomprehensibilis diuinitatis prouidentia, cum sua omnipotenti virtute mundi principem debellare, eiusq; machinas prorsus elidere & profligare institueret, non solum potenter illum vicit, eiusq; spolia abstulit: verumetiam iisipsis spoliis pro sua misericordia eam præstitit fragrantiam, vt sordidissimi hostis dominia contriuerint, factaq; sint præclara Christi luminaria, quæ fuerant antea tenebrosa & obscura. Atque hoc ordine mundi Principis sceptra crudelissima mutantur, omnis portio tenebrarum cum suis satellitibus tanto iubare dissipatur, oritur per orbem terrarum noua lux & gaudium, submittunt mortales colla sua Regi regum, paulatimq; à solis ortu vsq; ad occasum, Christi imperium propagatur. In quibus Francorum gens, multis egregiis facinoribus conspicua, nec paucis triumphis celeberrima, tametsi tardius ad Christi religionem accessit, vbi eius persensit clementiam, passim religione increscente, multam eamq; sanctam Deo Patri prolem edidit: ex cuius sacratissima propagine, sancta mater & virgo, Christi Ecclesia dilatata est, quæ oblita populum suum & domum patris sui, Trinæ Vnitati sinum cordis aperuit, vnde sibi præpotens Dominus impollutam familiam consecraret. Atq; in ipsa Franciæ tellure pagus Veromandensis seu Veromanduorum, quem clarissimi martyris Quintini suffragia ornant, summopere id expetebat, vt posset offerre Deo munus gratum, in odorem suauissimum.

Francia sanctorum hominũ ferax.

Hodie dicitur S. Quintini oppidũ.

II. IN eius pagi villa, quam Leibaidem vocant, sancta virgo Hunegundis nobili stirpe genita est, parentibus nõ modo genere claris, sed etiam Christiana religione initiatis. Eam è sacro fonte ferunt susceptam ab Eligio Nouiomensi ac Veromandensi Episcopo: vbi immortalis sponsi accepit arrham, vestemq; preciosam, immortalitatis insignibus candidatam, passionisq; triumpho illustrem, & castæ dilectionis regiam atq; sacerdotalem, sed mysticam, coronam. Vbi ét in septẽ baptisterij gradibus, septẽ adepta est dona spiritus sancti, Episcopali benedictione confirmata, & sacro chrismate delibuta. Quibus vndiq; fulcita, ita per septena dierum curricula sancta puella viuere fruduit, vt septies septem auctis accessionibus, monade adiecta, iubilei fructum in præsenti vita perciperet: eoq; corpore & anima duplicato, post peractum vitæ cursum, fructũ carperet centesimum, sanctis virginibus consecratũ.

S. Eligius Nouiomẽs. Episcopus: eius vita habetur prima Decembris.

Virginum fructus centesimus.

III. CVM esset autem, vt diximus, claris orta natalibus, in ipsis incunabulis aiunt eam cuidam desponsatam fuisse, qui pari esset generis claritudine. Sed quia, sponsus cælestis eam sibi seruare constituerat, occulto Dei iudicio, ille morte subtractus est. Postquam autem sancta virgo adoleuit, esset; liberali atque eleganti vultu, Eudaldus quidam, homo nobilis, eam sibi despondit, multis ei collatis muneribus, mancipiis & villulis. Qua in re licet à parentibus inuita cogeretur, at tamen vultu placido & mente casta id perferens, iam secum animo meditabatur, quemadmodum se & dotem suam Christo sponso offerret, fieretque sanctimonialis in beatissimæ matris Virginis monasterio, capitis insignita velamine, vt cum veri Regis spõsa posset etiam ipsa illud ex Canticis dicere: Nigra sum, sed formosa, filiæ Hierusalem, ideo dilexit me Rex, & introduxit me in cellaria sua, itemq; illud: Nolite me considerare, quod fusca sim: quia decoloratuit me sol. Talis intentio, tamq; præclara cogitatio versabatur perpetim in puellari pectore, flosq; virgineæ matris ex sancta redolebat virgine, multaq; virtutum charismata ex virgineis elucebant profectibus.

Priori spõso defuncto alteri nolens despõdetur Hunegũdis.

Cant. 1.

Ibidem.

IV. PORRO autem cum iam sanctum mentis suæ propositum in opus conferre vellet, sapienti vsa consilio, sponsum qua potuit arte tentauit blanditer emollire, & quadam mellita ingenij dexteritate ab amplexibus omnino auocare, ita eum blandissime compellans: O dulcissime atq; amantissime sponse, quando Christianissimis & orthodoxis sumus parentibus prognati, non decet nos libidinosis commixtionibus pollui, perinde vt gentes, quæ ignorant Deum, & sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Placeat tibi, obsecro, salutare consilium meũ, dictisque assentire meis, atque inter nos p[illegible]quiramus, quemadmodum possit Deo gratum effici coniugium, nostrum, & non terrena ex nobis, sed cælestis soboles procreari. Mihi quidem hoc consultum videtur, nec dubito vtilitatis habere plurimum, si Apostolorum principem inuisamus, & loca sancta perlustremus, vt Apostolica munitis benedictione eueniat vita longa, salus continua, opulentia in rebus, fœcunditas in propagine, tranquillitas in diuturna pace. O te beatam virginem, ô superni Regis sponsam: quæ cum sis deuota Deo, optare te dicis, vt florescat tibi mũdus, qui iam aruit in pectore tuo, quemq; toto animo contemnis, haud secus atq; stercus putidissimũ. Quid multa? Ita quidem sponsi solicitudo delusa est, & nuptiarum prorogatus dies, sumptusq; apparandis destinati nuptiis, in res itineri necessarias conferuntur. Cum enim esset virgo tenerrima, & tam ætate quam voluntate necdum nubilis, sponsus vero Christum coleret, & animo religiosus esset, consensit virgini: cœpitque etiam ipse author esse & hortator itineris suscipiendi, sperans euentura ea omnia, quæ illa commemorauerat.

Sponsũ auocat à nuptiis.

Psal. 31.

V. OMNIBVS igitur, quæ profecturis essent necessaria, comparatis, gratias agentes Deo, dant se itineri: & sponsus quidem extrinsecus lætabatur pompa sæculari, virgo autem intrinsecus longè vberius spiritali perfundebatur iucunditate: quod cerneret Christum sponsum suum omnia sibi prospera tribuere, cui iam fide vera, spe firma & integra charitate, se deuouerat perpetuo seruituram: quem etiam intra se tacitis precibus pulsabat, vt cor & corpus ipsius seruaret immaculatum, ne illecebrosis mundi huius voluptatibus implicaretur. Orabat mens immotis labiis, & protegentem se Dominum cordis oculis contemplabatur. Simul etiam gratissimis alloquiis beatorum legiones Angelorum, vt sibi opem ferrent, deprecabatur, & sanctos omnes, vt sibi adessent, cum lachrymis obsecrabat. Exaudit vero Christus sponsam suam, & sua illam prosequens misericordia, maiora illi solatia adhibet.

Proficiscitur Romam cũ sponso suo

Senuit